

PROF. DR. İBRAHİM ÇETİN DERDİYOK HOCANIN DÜZENLEDİĞİ BİR SEMPOZYUMDAN HATIRLADIKLARIM

2007 yılıydı. Bölüm başkanımız Prof. Dr. Gönül Ayan hocanın teşviki ve yol göstericiliğiyle Kazakistan'da düzenlenecek olan uluslararası "Kazakistan ve Türkiye'nin Ortak Kültürel Değerleri Sempozyumu"na bildiri özeti göndererek müracaat ettik. O yıllarda üniversitelerin yurtdışı akademik etkinlikler için sunduğu maddi olanaklar kısıtlı idi. Dışarıdan bir destek olmadan bizlerin de kendi imkânlarımızla bu etkinliğe katılmamız mümkündeğildi. Gönül Hanım, bu toplantıya hep birlikte katılmamız için kabul edilen bildirimimizi projelendirmemizi, üniversite desteği elde ederek Kazakistan'a gitmemizi tavsiye etti. Hepimize önderlik edip yol gösterdi. Söz konusu sempozyumu Kazakistan Abay Devlet Pedagoji Üniversitesi, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı ve Çukurova Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ortaklaşa düzenlediler. Mayıs ayı geldiğinde aşağı yukarı bütün hazırlıklarımız tamamlanmıştı. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden Gönül hocanın teşvikiyle sempozyuma katılan on akademisyen ve beraberindekiler ilk defa yurtdışına çıkacak olmanın yanı sıra Kazakistan'a, ata yurda gitmenin de tatlı heyecanını yaşıyorduk.

Almatı havaalanında noktalanın uzun bir uçak yolculuğunun ardından Türkistan Oteli'ne yerleştik. Otelcilik sektörü bu bölge için o günlerde pek gelişmemişti. Cüssesinin büyüklüğü yanında donanımı ve hizmet kalitesi sınırlı olan otele o günün şartlarında birçok Avrupa ülkesindeki lüks otel fiyatlarının üzerinde, hatırı sayılır oda ücretleri ödemiştik.

Sempozyumun üniversite ayağını Sebahattin Şimşir Hoca koordine ediyordu. Özellikle şehri ve civarını gezerken bize yardımcı olması için Türkiyeli öğrencilerini seferber etti ve bize mihmandar oldular. Sempozyumun yükünü taşıyan diğer bir hocamız da Çetin Derdiyok idi. Çetin hoca, sakin yapısı, sabırlı duruşuyla hemen herkesin sorunlarıyla yakından ilgilendi ve derdimizi yok etti. Elbette sempozyum süresince hem sempozyum oturumlarında hem de otel lobisindeki sohbet ortamlarında dilimiz, kültürümüz, ülkemiz, Türk dünyası ve dünya ahvaliyle ilgili, çok derin ve koyu sohbetler edildi, yeni tanışıklıklar ve dostluklar kuruldu. Güzel bildirimler sunuldu. Tabii ki bu süreçte yaşananların tamamını ayrıntılarıyla anlatmaya hem hafızamızdaki hayal meyal sahnelerin hem de bu sayfaların yetersizliği imkân tanımasa da orada yaşananlarla ilgili bazı anıları burada paylaşmanın gerekli olduğuna inanıyorum.

Farklı bir coğrafyaya gidince insan zihni ister istemez orada gördüklerini önce kendi ülkesindekilerle karşılaştırma yoluna gidiyor. Almatı'da bize alışıldık gelmeyen uygulamalardan biri ulaşım biçimiyle ilişkiliydi. Almatı'da toplu ulaşım ve taksi yerine otostopa dayalı bir ulaşım sistemi vardı ve bu sistem hem çok kolay hem

de biraz meşakkatliydi. Gideceğiniz istikamete göre caddenin uygun bir yerinde dikiliyor, gelen araçları durduruyordunuz. Araç sahibi nereye gideceğinizi soruyor, eğer gideceğiniz yer kendi güzergâhı üzerinde veya yakınsa başlıyordunuz pazarlık yapmaya... Anlaşırsanız biniyorsunuz, anlaşamazsanız diğer araçları durdurup aynı şeyleri tekrar ediyorsunuz. Bu noktada Gönül hocanın pazarlık yapmadaki üstün becerisinden söz etmeden geçemeyeceğim. Araçları durdurup şoförlerin Kazakça veya Rusça konuşmalarına Türkçe, İngilizce, Fransızca, arada bildiği sözcüklerden hareketle Kazak Türkçesi veya Rusça konuşarak mukabele etmesi, pazarlık etmesi ve bizleri gruplar hâlinde arabalara bindirerek göndermesi, buluşma yerinde bir araya geldiğimizde “Nasıl ama iyi pazarlık yapıyor muyum çocuklar?” demesi ve hep birlikte gülüşmelerimiz hâlâ zihnimde aynı berraklığıyla duruyor. Yine böyle bir pazarlık esnasında hocanın pazarlık yaptığı kişinin arabanın şoförü değil de bizim gibi bir müşteri olduğunu sonradan anlamıştık. Çünkü arabaların bir kısmının direksiyonu İngiltere’de olduğu gibi sağdaydı, bu durumu fark eder etmez Gönül Hoca istifini hiç bozmadan aracın diğer tarafına giderek aynı cümlelerle şoförü ikna etme çabalarına çoktan başlamıştı bile.

Bu coğrafyada bizi etkileyen bir diğer hadise de medyanın gücünü fark etmemizdi. Alışveriş için Kök Pazar’a gitmiştik. Atıştırmalık bir şeylere bakıyorduk. Kuruyemişler, meyve kuruları, taze meyveler, tatlı ve şekerlemelerle kendinizi Anadolu’da hissettiren tipik bir pazardı. Ufak tefek şeyler alıyor, alırken de satıcılarla muhabbet ediyorduk. Nereden geldiğimiz sorulduğunda gururla Türkiye cevabını veriyor, bu cevabın muhabbetimizdeki sıcaklığını da anında hissediyorduk. Kök Pazar’daki konuşmalarımızın genelinde Türk olduğumuzu öğrenenlerin Türkiye’deki televizyon dizileriyle ilgili sorularıyla sıkça karşılaştık. Yıllarca Gaspıralı’nın izinde “dilde, işte, fikirde birlik” sloganının gereği olarak bir dizinin, bir pop müziği klibinin buradaki etkisini görmek gerçekten heyecan vericiydi. Doğru veya yanlış, biz tartışaduralım günümüzde Türk dizilerinden Türkçe öğrenip Türkiye’ye okumaya gelen öğrenciler var.

Kök Pazar’dan bahsetmişken Zeleny Bazar’ı anlatmamak olmaz. Orta Asya’nın en büyük kapalı pazarlarından biri olduğu söylendiğinde Gönül hocayla birlikte bu pazara da gitmiştik. Gerçekten yiyecekte giyime, hırdavattan elektronik eşyaya kadar ne ararsanız bulacağınız için gerçekten “yok, yok” denilebilir. Burada, bir ara yağın yağmurda ıslanmamıza ve üşümemize rağmen dört saate yakın kaldığımızı hatırlıyorum. Otele dönüş yolunda askerî bir araç bizi durdurmuş ve pasaportlarımıza el koymak istemişti. Gönül hoca bildiği her dilde ama daha çok da gönül dilinden konuşarak yine olayı çözmüş, sağ salim otelimize dönebilmiştik.

Benzer bir olayı bu sefer Kazak Millî Müzesi önünde yaşamıştık. Millî Müzeyi gezip özellikle de Altın Elbiseli Adam’la fotoğraf çekildikten sonra otele gitmek için cadde üzerinde bir polis bize yaklaşmış ve pasaportlarımızı sormuştu. Pasaportunu otele unutan arkadaşımızı bahane ederek bizi polis merkezine götürmekle tehdit etmişti. Çiseleyen yağmurun altında sırlıklam ısladığımız için işi inada bindirip polisle bir süre konuşup tartışmanın ardından otele dönmüştük.

Çetin Hoca ve Sebahattin Hoca, sempozyum boyunca farklı mekânlarda bizlere öğle ve akşam yemeği yedirdiler. Bu yemeklerin en güzellerinden biri hem Türk hem de Kazak mutfağından yemeklerin ikram edildiği Sancak

Restoran'daki yemektir. Çukurova Üniversitesi'nin kıymetli hocalarıyla aynı masada oturup yemek yemiştik. Yemek sırasında arada sırada dışarıya çıkıyor, yemek servis edilene kadar ayaküstü sohbetle devam ediyorduk. Bu sohbetlerde Çetin Derdiyok Hocanın o sakin yapısı ve sakin anlatışıyla çok zengin bir fıkra dağarcığına sahip olduğunu bizzat gördük ve onun ağzından gün görmedik fıkralar dinledik. İlk tanıştığınızda ve konuştuğunuzda kendisinden beklemediğiniz bir kıvraklık ve meddahvari anlatımla dikkatleri üzerinde toplamıştı. Çok sıcak bir sohbet havasında anlatılan fıkraların, komik olay ve anıların havada uçuştüğünü, kahkahaların dışarıdan bakanlarda biraz merak biraz da ayıplayıcı nazarlara döndüğünü hatırlıyorum.

Sempozyumun unutulmazlarından biri de ülkeye girişinde izin sıkıntısı yaşanan rahmetli Prof. Dr. Turan Yazgan hocanın sempozyuma gelişi ve otel lobisinde saatlerce bizlerle sohbet etmesiydi. Turan Vakfı'nın faaliyetlerini rahmetlinin ağzından tanıklar ve tarih huzurunda bir kez daha dinlemiştik. Turan hoca, Almatı'dan Türkistan'a geçecekti. Biz de Türkistan'a gitmek, Pir-i Türkistan Hoca Ahmet Yesevi'nin türbesini görmek istedik. Türkistan'a düzenli uçak seferleri olmadığını, belki Çimkent'e uçak bulabileceğimizi öğrendik. Hevesle havaalanına gittikse de tarifeli bir uçak bulamadık. Toplu uçuşlar için uçak kiralayabileceğimiz söylendi. Ancak kiralanacak uçağı görünce bu fikirden de vazgeçtik. Kanattan motorlu, kapısı telle bağlanmış hurda görümlü bir uçaktı. Otobüsle gidip gidemeyeceğimizi sorduğumuzda otobüslerin konforlu olmadığı, yollarda dinlenme tesisi bulunmadığı, yolculuğun yaklaşık on dört saat süreceği ve çok zor olacağı söylendiği için maalesef Türkistan'ın kalbine varamadık.

Sempozyumda İ. Çetin Derdiyok hocayı çoğunlukla insanları dinlerken gördük. Sempozyum süresince otelde, içeride ve dışarıda en küçük bir sıkıntısı olan hemen Çetin hocaya ulaştı. Çoğu zaman Çetin hocanın dinlenmeye bile fırsatı olmadı. Hatta bir sorunu çözmek için görevliye giderken, yolda birkaç sorunun daha buna eklendiğine şahit olduk. Bütün bu çeşitli sorunlara rağmen hocanın sabrından, sakinliğinden, kibarlığından bir an bile taviz vermediğini gördük. Kişi, grup, unvan ayırmaksızın sempozyuma katılan konukların tamamıyla elinden geldiği kadar sıcak ve dostane ilgilendiğine şahit olduk. Hocanın bizdeki, gönlümüzdeki görüntüsüne daima samimiyeti, mütevazılığı, kibarlığı ve sakinliği eşlik etti. Kendi aramızda anılar mevzubahis olduğunda ve söz Çetin hocaya geldiğinde hocayı hep hafif bir tebessümle ve hayırla yâd ederiz. Çetin hoca, Sebahattin Hoca, iyi ki böyle bir sempozyumu düzenlemiştiniz, iyi ki sizleri tanımışız. Bu sempozyumla birlikte bizim yeni dostlar, yeni anılar kazanmamıza vesile oldunuz. Böylece Ata yurdu gördük. Kendilerine teşekkür ediyor, sağlıklı, mutlu ve uzun bir ömür diliyoruz.

Doç. Dr. Serdar Derman

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı